

УДК 343

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2026-2-10>**Тищенко Анна Дмитрівна,**

ад'юнкт кафедри кримінального права і кримінології,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6001-147X>

ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ «ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ»

Анотація. У науковій статті здійснено комплексний кримінально-правовий аналіз складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей», передбаченого статтею 156-1 Кримінального кодексу України, з урахуванням імплементації положень Ланцаротської конвенції. Основну увагу зосереджено на визначенні об'єкта кримінального правопорушення, а також на характеристичні його об'єктивних, суб'єктивних ознак та суб'єкта.

Обґрунтовано, що традиційний підхід до визначення основного безпосереднього об'єкта як статевої недоторканості дитини є дискусійним, оскільки дії, передбачені ст. 156-1 КК України, не заподіюють безпосередньої шкоди цьому благу, а лише створюють загрозу її заподіяння. Запропоновано альтернативну позицію, згідно з якою основним безпосереднім об'єктом виступають суспільні відносини у сфері моральності, тоді як статевая недоторканість дитини є обов'язковим додатковим об'єктом.

Проаналізовано особливості об'єктивної сторони складу злочину, який має формальний характер і включає дві обов'язкові дії: пропозицію зустрічі та вчинення хоча б однієї дії, спрямованої на її реалізацію. Встановлено відмінності між положеннями національного законодавства та офіційним перекладом Ланцаротської конвенції, а також доведено, що українська норма точніше відтворює зміст міжнародного акта.

Розкрито ознаки суб'єкта злочину, яким є осудна фізична особа, що досягла 18-річного віку, та аргументовано відсутність підстав для визнання його спеціальним. Окрему увагу приділено проблемі впливу психічних розладів, зокрема педофільії, на кримінальну відповідальність. Досліджено суб'єктивну сторону злочину, яка характеризується прямим умислом і спеціальною метою сексуального характеру або втягнення у виготовлення порнографії.

На підставі аналізу судової практики виявлено проблеми кваліфікації та застосування ст. 156-1 КК України, зокрема відсутність єдності у підходах. Запропоновано конкретні правила кваліфікації залежно від стадії вчинення кримінального правопорушення та реалізації злочинної мети.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, кримінальна відповідальність, статевая свобода, статевая недоторканість, домагання дитини, пропозиція зустрічі, дії сексуального характеру, розпусні дії, об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Tyshchenko Anna. LEGAL ANALYSIS OF THE ELEMENTS OF THE CRIMINAL OFFENCE OF “GROOMING A CHILD FOR SEXUAL PURPOSES”

Abstract. The scientific article provides a comprehensive criminal-legal analysis of the elements of the crime of “harassment of a child for sexual purposes” provided for in Article 156-1 of the Criminal Code of Ukraine, taking into account the implementation of the provisions of the Lanzarote Convention. The main attention is focused on determining the object of the criminal offense, as well as on the characteristics of its objective, subjective signs and subject.

It is substantiated that the traditional approach to defining the main direct object as the sexual integrity of the child is debatable, since the actions provided for in Article 156-1 of the Criminal Code of Ukraine do not cause direct harm to this good, but only create a threat of causing it. An alternative position is proposed, according to which the main direct object is social relations in the sphere of morality, while the sexual integrity of the child is a mandatory additional object.

The features of the objective side of the crime, which is formal in nature and includes two mandatory actions: a proposal to meet and the commission of at least one action aimed at its implementation, are analyzed. The differences between the provisions of national legislation and the official translation of the Lanzarote Convention are identified, and it is also proven that the Ukrainian norm more accurately reproduces the content of the international act.

The characteristics of the subject of the crime, which is a sane individual who has reached the age of 18, are revealed, and the lack of grounds for recognizing it as special is argued. Special attention is paid to the problem of the influence of mental disorders, in particular pedophilia, on criminal liability. The subjective side of the crime, which is characterized by direct intent and a special purpose of a sexual nature or involvement in the production of pornography, is investigated.

Based on the analysis of judicial practice, problems of qualification and application of Article 156-1 of the Criminal Code of Ukraine were identified, in particular the lack of unity in approaches. Specific rules of qualification were proposed depending on the stage of committing a criminal offense and the implementation of the criminal purpose.

Key words: criminal offense, criminal liability, sexual freedom, sexual integrity, child molestation, proposal to meet, acts of a sexual nature, lewd acts, object, objective side, subject, subjective side.

Вступ. Війна в Україні, попри усі її жахіття, має і певні позитивні наслідки, одним з яких є ухвалення рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському союзі. Процес набуття Україною членства в Європейському союзі вимагає проведення аналізу розбіжностей між українським та європейським правом та здійснення адаптації законодавства України, в тому числі – кримінального, до права ЄС. І це стосується не лише тих норм, які ще не були імplementовані у вітчизняне законодавство, але й тих, що були раніше впроваджені в українську правову систему, проте із певними розбіжностями чи недосконалостями.

Зокрема, мова йде про імplementацію положень Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції) у вітчизняне кримінальне законодавство. Одна із новел, спричинена цією імplementацією – це новий склад кримінального правопорушення, який охоплює такі суспільно небезпечні діяння, як: пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій; а також пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, неповнолітній особі з метою втягнення її у виготовлення дитячої порнографії.

Поява у кримінальному законі норми, якою заборонено ці діяння, породжує низку проблемних питань, таких як неоднотипність

розуміння, тлумачення окремих ознак цього складу злочину; правила кваліфікації та відмежування цього складу злочину від суміжних складів кримінальних правопорушень; і як наслідок – неоднотипність правозастосовної практики у кримінальних провадженнях щодо такого роду діянь.

Метою статті є здійснення комплексного кримінально-правового аналізу складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей», передбаченого статтею 156-1 Кримінального кодексу України, з урахуванням імplementації положень Ланцаротської конвенції.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, застосування яких дало змогу всебічно проаналізувати об'єкт, об'єктивну та суб'єктивну сторони, а також суб'єкта складу кримінального правопорушення «Домагання дитини для сексуальних цілей», передбаченого ст. 156-1 КК України.

У процесі дослідження використано діалектичний метод, який дозволив розглянути кримінально-правові явища у їх розвитку, взаємозв'язку та суперечностях, зокрема у контексті співвідношення охорони статевої недоторканості дитини та суспільних відносин моральності. Завдяки цьому методу виявлено дискусійні аспекти визначення основного безпосереднього об'єкта досліджуваного кримінального правопорушення.

Формально-юридичний метод застосовано для аналізу положень Кримінального кодексу України, насамперед статті 156-1, а також суміжних норм, що передбачають відповідальність за злочини проти статевої свободи, статевої недоторканості та моральності. Його

використання дозволило з'ясувати зміст юридичних конструкцій, визначити ознаки складу злочину, момент його закінчення та особливості законодавчої техніки.

Логіко-юридичний метод використано для дослідження внутрішньої узгодженості кримінально-правових норм, зокрема щодо співвідношення об'єкта домагання дитини для сексуальних цілей із родовим об'єктом відповідного розділу Особливої частини КК України. З його допомогою сформульовано аргументи щодо можливого порушення принципу систематизації кримінально-правових норм.

Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення положень національного кримінального законодавства із нормами міжнародного права, зокрема Ланцаротської конвенції, а також для аналізу різних мовних версій її тексту. Це дозволило виявити розбіжності між офіційним українським перекладом і автентичними текстами Конвенції, а також оцінити відповідність ст. 156-1 КК України міжнародним стандартам.

Системно-структурний метод використано для визначення місця досліджуваного складу злочину в системі кримінального законодавства України, а також для аналізу його взаємозв'язку з іншими кримінально-правовими заборонами. Це дало змогу обґрунтувати висновок щодо можливого неправильного розміщення відповідної норми в Особливій частині КК України.

Емпіричну базу дослідження становлять положення чинного кримінального законодавства України, міжнародно-правові акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також узагальнення судової практики щодо застосування ст. 156-1 КК України та суміжних норм.

Застосування зазначених методів у їх сукупності забезпечило комплексний характер дослідження та дозволило сформулювати обґрунтовані висновки щодо особливостей кримінально-правової характеристики домагання дитини для сексуальних цілей.

Результати.

Об'єкт складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей».

Імплементуючи Ланцаротську конвенцію [1] законодавець помістив норму, яка передбачає відповідальність за домагання дитини для сексуальних цілей, у статті за номером 156-1 наприкінці розділу IV Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» [2].

Судячи із розміщення цієї кримінально-правової норми можна зробити висновок, що основним безпосереднім об'єктом цього злочину є статевая недоторканість дітей [3, с. 64]. При цьому, науковці, які дотримуються цієї позиції, додатковим обов'язковим об'єктом визнають нормальний фізичний, психічний і духовний розвиток дітей [4, с. 78].

Проте, таке трактування об'єкта даного кримінального правопорушення видається не безспірним. Адже, у кожній із трьох частин статті 156-1 КК України закріплено відповідальність за «попередню» кримінально-правну діяльність; фактично там мова йде про готування до вчинення інших кримінально-протиправних діянь, зокрема, таких як:

- вчинення розпусних дій чи дій сексуального характеру щодо особи, яка не досягла 16-річного віку (частина 1 статті 156-1 КК України);
- втягнення у виготовлення порнографії неповнолітньої особи (частина 2 статті 156-1 КК України);
- вчинення розпусних дій чи дій сексуального характеру щодо малолітньої особи або втягнення такої особи у виготовлення порнографії (частина 3 статті 156-1 КК України).

Тобто, стаття 156-1 КК України фактично диференціює відповідальність за окремі форми готування до вчинення інших кримінальних правопорушень. До того часу, поки цієї норми не було в КК України, дії, що передбачені нею, кваліфікувались як готування до зґвалтування чи до статевого насильства; до вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку; до розбещення неповнолітніх; або ж до виготовлення предметів порнографічного характеру; до звідництва для розпусти; до втягнення особи для зайняття проституцією тощо.

Безумовно, пропонуючи дитині таку «зустріч» винний може переслідувати мету порушення її статевої недоторканості. Проте, істотна шкода суспільним відносинам, що охороняють статеву недоторканість дитини, в ході вчинення такої пропозиції не заподіюється. Дії, передбачені ст. 156-1 КК України, лише створюють загрозу заподіяння шкоди статевій недоторканості дитини.

Також, вартим уваги є той факт, що виготовлення дитячої порнографії, проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи, звідництво для розпусти, втягнення особи для зайняття проституцією розміщені в розділі XII Особливої частини КК України, а отже, віднесені законодавцем до кримінальних правопорушень проти моральності. І домагання дитини для сексуальних цілей може виступати одним із способів готування до будь-якого з цих злочинів проти моральності.

Послідовне дотримання правила, згідно з яким основний безпосередній об'єкт кримінального правопорушення є частиною його родового об'єкта, приводить до таких висновків:

- основним безпосереднім об'єктом виготовлення дитячої порнографії, примушування неповнолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії є суспільні відносини моральності;

- основним безпосереднім об'єктом домагання дитини з метою втягнення її у виготовлення дитячої порнографії є суспільні відносини з охорони статевої недоторканості особи.

Проте, що ці два висновки явно не є взаємоузгодженими. Тому виникає гіпотеза, що котрась із кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за ці кримінальні правопорушення, розміщена в Особливій частині КК України без дотримання основного критерію її систематизації – родового об'єкта.

Очевидно, що охорона таких відносин, як статевая свобода, статевая недоторканість дуже тісно взаємопов'язана із охороною моральності. Важко уявити суспільно небезпечне діяння, що посягає на статеву недоторканість особи, але при цьому не заподіює шкоду моральності.

Хоча порушити відносини моральності можна і не посягаючи на статеву свободу чи недоторканість іншої особи.

Отже, для з'ясування питання про те, що є основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 156-1 КК України, слід зрозуміти, які суспільні відносини порушуються у будь-якому випадку вчинення домагання дитини для сексуальних цілей. В ході пошуку цієї відповіді не варто обмежуватись лише тією групою суспільних відносин, яка зазначена в назві розділу IV Особливої частини КК України.

Як зазначалось вище, дії, передбачені ст. 156-1 КК України, не заподіюють шкоди статевій недоторканості дитини, а лише створюють загрозу заподіяння такої шкоди. Якщо після домагання така шкода буде реально заподіяна, то вона отримає окрему кримінально-правову оцінку і буде кваліфікуватись за іншими нормами, розміщеними в розділі IV Особливої частини КК України (до прикладу, як зґвалтування, сексуальне насильство, розбещення тощо).

Водночас, домагання дитини для сексуальних цілей завжди заподіює шкоду суспільним відносинам моральності. Вчинити це кримінальне правопорушення без посягання на цей об'єкт неможливо. Тому, на мій погляд, основним безпосереднім об'єктом складу такого кримінального правопорушення «Домагання дитини для сексуальних цілей» є суспільні відносини моральності. А отже, кримінально-правова норма, яка закріплює цей склад, була помилково розміщена в розділі IV Особливої частини КК України із порушенням такого критерію систематизації норм Особливої частини, як родовий об'єкт.

Певні зауваження є і щодо такого додаткового об'єкта цього кримінального правопорушення, як нормальний фізичний, психічний і духовний розвиток дітей. Загально визнано, що додатковим об'єктом кримінального правопорушення визнаються ті суспільні відносини, які лежать поза межами його родового об'єкта, але, водночас, «таким об'єктом можуть бути тільки відносини, поставлені законодавцем під охорону закону, інакше кажучи, відносини, ви-

значені як такий об'єкт самим законодавцем» [5, с. 127] (тобто, відносини, які належать до будь-якого іншого родового об'єкта з поміж тих, що охороняються кримінальним законом).

«Нормальний фізичний, психічний і духовний розвиток дітей» серед родових об'єктів, що охороняються чинним кримінальним законом, не перебуває. Сумніви виникають і щодо того, чи здатне домагання дитини для сексуальних цілей заподіяти шкоду нормальному фізичному розвитку цієї дитини. Тому, на наш погляд, єдиним додатковим об'єктом цього кримінального правопорушення є, стаття недоторканість дитини. Цей додатковий об'єкт є обов'язковим, бо у кожному випадку вчинення домагання дитини для сексуальних цілей створюється загроза заподіяння істотної шкоди статевій недоторканості цієї дитини.

Потерпілою від домагання може бути будь-яка дитина, незалежно від статі, зокрема: фізична особа, яка не досягла 16-річного віку (ч. 1 ст. 156-1 КК України), а також фізична особа, яка не досягла 18-річного віку (ч. 2 ст. 156-1 КК України).

Об'єктивна сторона складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей».

Основний склад аналізованого злочину сконструйовано так – «пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася» (частина 1 статті 156-1 КК України) [2].

Така законодавча конструкція дає підстави для висновку про те, що об'єктивна сторона цього складу злочину характеризується двома обов'язковими суспільно небезпечними діями: 1) пропозицією зустрічі; та 2) дією, спрямованою на те, щоб така зустріч відбулася. Окрім того, законодавець зазначає один із можливих способів вчинення пропозиції зустрічі – пропозиція може бути зроблена за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій.

Цей склад злочину є «формальним» складом, адже не містить такої ознаки об'єктивної сторони, як суспільно небезпечні наслідки. Отож, домагання дитини визнається закінченим з моменту вчинення другого із зазначених вище діянь:

- незалежно від того, чи така зустріч відбулась;

- і незалежно від того, чи було реалізовано мету вчинення щодо потерпілого будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій.

Така конструкція об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення є нетиповою для українського кримінального закону. Вочевидь, вона обумовлена прагненням вітчизняного законодавця не стільки імплементувати статтю 23 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської Конвенції), скільки максимально близько скопіювати її текст.

Так, згідно з офіційним перекладом, ця стаття Конвенції закріплює наступне: «Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації умисної пропозиції, зробленої дорослою людиною за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зустрітися з дитиною, яка не досягла віку, передбаченого пунктом 2 статті 18 цієї Конвенції, для скоєння проти неї одного з правопорушень, передбачених підпунктом «а» пункту 1 статті 18 або підпунктом «а» пункту 1 статті 20 цієї Конвенції, якщо після цієї пропозиції відбулись істотні дії, що призвели до такої зустрічі» [6]. Аналогічна версія українського перекладу розміщена і на офіційному сайті Ради Європи [7].

Однак, з правового кута зору існує неабияка відмінність між «діями, які призвели до такої зустрічі» та «діями, спрямованими на те, щоб така зустріч відбулася». Ця істотна відмінність полягає у тому моменті, з якого відповідний злочин визнається закінченим: у першому випадку – це момент зустрічі; у другому – момент вчинення дій, спрямованих на таку зустріч.

Отож, слід констатувати, що між офіційним українським перекладом ст. 23 Ланцаротської

конвенції та статтею 156-1 КК України існує очевидна невідповідність. Адже, виходячи із змісту офіційного перекладу цієї конвенційної норми вбачається, що окрім «пропозиції зустрічі» та «дій» повинна відбутись ще й власне «така зустріч».

Водночас, аналіз французького (*lorsque cette proposition a été suivie d'actes matériels conduisant à ladite rencontre* [8]) та англійського (*where this proposal has been followed by material acts leading to such a meeting* [9]) варіантів текстів Ланцаротської конвенції дає підстави стверджувати, що зміст статті 156-1 КК України більш точно відображає положення статті 23 цієї конвенції, аніж її офіційний український переклад.

На стадії прийняття статі 156-1 КК України виявився ще один спірний аспект, а саме – застосування терміну «істотні дії» в тексті офіційного перекладу Конвенції. Законопроект, яким КК України доповнювався аналізованою статтею, у первинній та в доопрацьованій редакції також містив конструкцію «вчинення істотних дій» [10]. Згодом це формулювання зазнало цілком обґрунтованої критики, висловленої Головним науково-експертним управлінням Верховної Ради України [11]; в тексті законопроекту його було замінено конструкцією «вчинено хоча б одну дію».

Вочевидь, україномовний варіант словосполучення «істотні дії» став наслідком невдалого перекладу із англійської мови словосполучення «material acts» (чи з французького «d'actes matériels»). Ці терміни, на наш погляд, у тексті ст. 23 Конвенції вжито на противагу віртуальним пропозиціям, про криміналізацію яких йдеться у цій статті. Логіка цієї норми полягає у тому, що умисні пропозиції зустрічі, здійснені у віртуальному просторі, мають бути поєднані ще й з реальними діями, спрямованими на те, щоб ця зустріч відбулась. Тобто йдеться не про «істотні» дії, а про фактичні, реальні дії.

Ще одна невідповідність проявляється в тому, що в Конвенції мова йде про дії (в множині), а в КК України – хоча б про одну дію. Така відмінність не суперечить вимогам Конвенції і є цілком допустимою, адже україн-

ський законодавець криміналізував домагання дитини для сексуальних цілей навіть за умови, що буде вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб зустріч із потерпілою дитиною відбулась. Таким чином, кримінально-правова норма, закріплена в ст. 156-1 КК України є ще більш суворою, аніж того вимагає ст. 23 Ланцаротської конвенції.

Отож, об'єктивна сторона складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей» сконструйована у чинному кримінальному законі України, як формальний склад; характеризується двома обов'язковими суспільно небезпечними діями (пропозицією зустрічі та дією, спрямованою на те, щоб така зустріч відбулась); цей злочин вважається закінченим із моменту вчинення другого з них. Хоч законодавець прямо вказав один із можливих способів вчинення такої пропозиції зустрічі (використання інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій), спосіб вчинення цього діяння не є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони даного складу злочину. Домагання дитини для сексуальних цілей є кримінально-караним діянням, незалежно від того у який спосіб до дитини було донесено відповідну пропозицію зустрічі.

Суб'єкт складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей».

Суб'єктом домагання дитини для сексуальних цілей є фізична осудна особа, яка на момент вчинення домагання досягла вісімнадцятирічного віку. Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 96-3 КК України, вчинення уповноваженою особою юридичної особи (від імені та в інтересах цієї юридичної особи) злочину, передбаченого ст. 156-1 КК України, є підставою для застосування заходів кримінально-правового характеру до цієї юридичної особи.

Домагання дитини для сексуальних цілей не є гендерно обумовленим злочином, тобто його суб'єктом може виступати як особа чоловічої, так і особа жіночої статі. У той же час, у кримінальному законодавстві Великої Британії визначено, що суб'єктом злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості можуть бути лише особи чоловічої статі, жінка не може бути суб'єктом таких злочинів [12, с. 85].

Зауважимо, що повноліття – не є додатковою ознакою суб'єкта аналізованого злочину. Тому, вести мову про «спеціального суб'єкта» у складі домагання дитини для сексуальних цілей немає підстав. В цьому контексті, цілком обґрунтованою видається позиція, висловлена В.Я. Конопельським та В.О. Меркуловою, які під спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення розуміють таку особу, яка має поряд з ознаками фізичної особи – осудністю і віком кримінальної відповідальності – і інші, додаткові ознаки, що передбачені в кримінальному законі або прямо витікають з нього і характеризують соціальну роль та правове положення суб'єкта, стосуються фізичних властивостей суб'єкта, характеризують взаємовідношення суб'єкта з потерпілим і обмежують коло осіб, які можуть бути виконавцями певного кримінального правопорушення [13, с. 142].

Аналіз правозастосовної практики свідчить про те, що доволі поширеними є випадки вчинення домагання тими дорослими особами, які є добре знайомими дитині, що потерпає від домагання (членами сім'ї, родичами, викладачами, керівниками гуртків, тренерами, вихователями дитячих будинків тощо). В науці кримінального права висловлена пропозиція доповнення ч. 3 ст. 156-1 КК України такою кваліфікуючою ознакою, як «вчинення дій членами сім'ї чи близькими родичами, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього» [14, с. 61]. На наш погляд, таке виокремлення спеціального суб'єкта злочину та диференціація кримінальної відповідальності за цієї ознакою є цілком обґрунтованим, оскільки зазначені вище обставини підвищують суспільну небезпечність домагання дитини для сексуальних цілей.

Водночас, при формулюванні даної кваліфікуючої ознаки в тексті кримінального закону видається за доцільне описувати суб'єкта злочину в однині, а не в множині. Адже, буквально тлумачення конструкції «вчинені членами сім'ї або близькими родичами» вимагатиме співучасті хоча б двох осіб, наділених усіма необхідними ознаками суб'єкта цього складу злочину.

Заглиблюючись у проблематику осудності особи, яка вчиняє домагання дитини для сексуальних цілей, варто дослідити питання впливу такого розладу, як педофілія, на кримінальну відповідальність осіб, що мають такий розлад. У сучасній психіатрії педофілія кваліфікується як психічний розлад, при якому дорослий або старший підліток відчуває первинний або винятковий сексуальний потяг до дітей препубертатного віку. Відповідно до МКХ-10 (F65.4) та МКХ-11 (6D32), це стійкий сексуальний потяг до дітей, які ще не досягли статевої зрілості. Варто зазначити, що далеко не кожен злочинець, що вчинив посягання на статеву недоторканість малолітньої жертви має педофільний розлад; з іншого боку – не кожна людина з таким діагнозом скоює статеві злочини.

Вирішення питання про кримінальну відповідальність суб'єкта злочину, що страждає на педофілію, залежить від того, чи визнається ця особа осудною (або обмежено осудною чи неосудною). Якщо злочинець має педофільний розлад, але при цьому він усвідомлює свої дії та може ними керувати, то він вважається осудним і підлягає кримінальній відповідальності. Якщо ж педофілія супроводжується таким психічним розладом, що позбавляє особу можливості усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними, суд може визнати таку особу неосудною, та замість кримінальної відповідальності застосувати до неї примусові заходи медичного характеру. Такі заходи можуть бути застосовані (поряд із призначенням покарання) також у тих випадках, коли особу із педофільним розладом суд визнає обмежено осудною.

З огляду на збереження схильності до рецидиву у тих осіб, які відбули покарання за подібні злочини, доволі гостро постає питання ефективності їх виправлення і ресоціалізації не лише через відбуття покарання. Більшість європейських країн, як і Україна, використовують судово-психіатричну експертизу і застосовують примусове лікування неосудних осіб, у тому числі – тих, що страждають на такий психічний розлад, як педофілія. У деяких країнах Європи (найвідоміший приклад – Республіка

Польща) існують законодавчі механізми, що дозволяють примусове або умовно-примусове застосування гормональної терапії (так званої «хімічної кастрації») для окремих категорій сексуальних злочинців. У Великій Британії також обговорюються програми застосування гормональної терапії в виправних установах (як частина стратегії зниження рецидивів). Деякі європейські держави мають реєстри з обмеженим доступом (поліція, роботодавці у сфері роботи з дітьми), інші країни зберігають подібні дані в закритих правоохоронних базах; у Польщі існують також публічні елементи реєстру (це виняток у європейському контексті). Висуваються та обговорюються пропозиції щодо обміну цією інформацією на рівні ЄС (створення єдиного європейського реєстру для такої категорії злочинців).

В Україні також впроваджено Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи. За умови належного функціонування, реєстр може стати дієвим інструментом попередження рецидиву та забезпечення безпеки дітей – шляхом обмеження доступу осіб, внесених в реєстр, до роботи в закладах, що пов'язані з малолітніми.

Тому запровадження цього реєстру з одного боку, є важливим кроком у протидії повторним правопорушенням, а з іншого боку – на практиці фіксуються певні порушення вимог щодо внесення даних до реєстру, а також відсутній ефективний механізм перевірки кандидатів, що претендують на роботу з дітьми. Законодавчі прогалини створюють умови, за яких потенційно небезпечні особи можуть уникати реального обмеження доступу до дітей. Для ефективного функціонування реєстру, на наш погляд, потрібно запровадити постійну заборону на роботу з дітьми для осіб, внесених до реєстру, а також внести низку змін до чинного законодавства України [15, с. 100–107].

Суб'єктивна сторона складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей».

Із змісту статті 156-1 КК України випливає, що суб'єктивна сторона тих складів злочинів, що закріплені нею, характеризується виною у формі прямого умислу та метою:

– вчинення стосовно дитини будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій (ч. 1 ст. 156-1 КК України) або

– втягнення її у виготовлення дитячої порнографії (ч. 1 ст. 156-1 КК України).

Висновок про прямий умисел, як єдино можливий вид вини у складі домагання дитини для сексуальних цілей, випливає з того, що мета є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони кожного складу злочину, відповідальність за який встановлена в ст. 156-1 КК України.

Інакше кажучи, для встановлення наявності такого елемента цього складу злочину, як суб'єктивна сторона, потрібно довести, що винна особа усвідомлювала факт вчинення нею дій саме щодо дитини і мала на меті отримати певний сексуально орієнтований результат (включно з виготовленням матеріалів порнографічного характеру).

Щодо усвідомлення винним віку потерпілої особи достатнім є не лише варіант, коли винний достовірно знає вік потерпілої особи, але й той випадок, коли винний міг припустити, що потерпіла особа не досягла 16-річного (ч. 1 ст. 156-1 КК України), 18-річного (ч. 2 ст. 156-1 КК України) чи 14-річного (ч. 3 ст. 156-1 КК України) віку.

Про відсутність прямого умислу на вчинення домагання дитини може свідчити лише сумнінна помилка винного щодо віку потерпілої особи. У цьому контексті релевантною видається наступна правова позиція Верховного суду: «згідно усталеної судової практики кваліфікувати дії особи за ч. 3 ст. 152 КК можливо лише у випадках, коли винний знав та допускав, що вчиняє насильницький статевий акт з неповнолітньою особою, а так само коли він міг і повинен був це передбачити». Мотивуючи своє рішення Касаційний кримінальний суд вказав на те, що суд апеляційної інстанції не перевіряв, чи було враховано місцевим судом зовнішній вигляд потерпілої, її поведінку, показання обвинуваченого, потерпілої, чи було ретельно перевірено їх відповідність усім конкретним обставинам кримінального провадження, оскільки «неповнолітній вік потерпілої не може бути підставою для квалі-

фікації зґвалтування за ч. 3 ст. 152 КК, якщо буде доведено, що обвинувачений сумлінно помилявся щодо фактичного віку потерпілої»; «сам по собі факт неповноліття потерпілої не може бути достатньою підставою для кваліфікації дій за ч. 3 ст. 152 КК». Апеляційний суд також «не дослідив вказані обставини та їх у сукупності про те, чи обвинувачений не міг та не повинен був усвідомлювати, що потерпіла є неповнолітньою» [16].

За цих обставин колегія суддів Верховного Суду вирішила, що апеляційний розгляд кримінального провадження було здійснено без належної перевірки наведених у апеляційній скарзі захисника доводів та надання обґрунтованих відповідей на них, в зв'язку з чим ухвала апеляційного суду була визнана такою, що не відповідає вимогам статей 370, 419 КПК.

Отож, висновок про те, чи міг та чи повинен був винний усвідомлювати вік особи, якій він робив пропозицію зустрічі з сексуальною метою, повинен ґрунтуватись на всебічному та повному аналізі усіх обставин вчинення діяння (а не лише на показах винного). Зокрема, про вік потерпілої особи можуть свідчити:

зовнішній вигляд і поведінка потерпілої особи, які не давали (або давали) підстави вважати її повнолітньою; відповідність показань обвинуваченого тим показанням, які дає потерпіла особа або треті особи; їх відповідність іншим доказам у справі; інші матеріали справи, що дають підстави для висновку про сумнісність (несумнісність) помилки винного щодо віку потерпілої особи.

Повертаючись до такої ознаки суб'єктивної сторони досліджуваного складу злочину, як мета, варто зауважити наступне. Вказівка на ті дві мети, що зазначені в частині 1 та в частині 2 статті 156-1 КК України, фактично закріплює такий стан речей, за якого домагання дитини – це готування до вчинення інших злочинів проти статевої недоторканості дитини або злочинів проти моральності.

На практиці цей стан речей призводить до того, що стаття 156-1 КК України самостійно (без сукупності з іншими кримінально-правовими нормами) не застосовується [17, с. 360–365]. Досить проблемним видасть-

ся також процес виявлення, а тим паче – доведення самого лише факту домагання дитини, якщо надалі винна особа не реалізувала мету вчинення стосовно цієї дитини будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій або ж мету втягнення її у виготовлення дитячої порнографії.

За умов, коли пропозиція зустрічі за своїм змістом прямо не вказувала на мету, а лише якимось чином натякала на неї, або ж непрямо давала підстави вважати, що той, хто пропонує зустріч, переслідує власне «сексуальну, розпусну чи порнографічну» мету, практично неможливо довести ЩО САМЕ мала на меті особа, висловлюючи таку пропозицію. Тому в судовій практиці обвинувальні вироки за ст. 156-1 КК України виносяться лише в тих випадках, коли відбулась не лише пропозиція зустрічі, але й сама зустріч, і на додаток – ще якийсь злочин, в ході якого, власне, і була реалізована «сексуальна, розпусна чи порнографічна» мета злочинця.

Водночас, аналіз судової практики в справах про зґвалтування, сексуальне насильство, розбещення, вчинені щодо неповнолітніх осіб, засвідчив відсутність єдності в підходах до застосування / не застосування статті 156-1 КК України. Часто дії винних осіб, які спершу вчинили домагання дитини для сексуальних цілей (запропонували дитині відповідну зустріч), а згодом вчинили щодо цієї ж дитини зґвалтування, сексуальне насильство чи розбещення, кваліфікуються лише відповідно за ст. 152, 153 чи 156 КК України, БЕЗ сукупності з ст. 156-1 КК України [18].

Для єдності правозастосування статті 156-1 КК України, пропонуємо застосовувати такі правила кваліфікації:

1) коли дії винного були припинені на етапі домагання, а мета домагання – вчинення будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, або втягнення її у виготовлення дитячої порнографії – не була реалізована, кваліфікувати дії винної особи слід лише за відповідною частиною статті 156-1 КК України;

2) коли, крім домагання дитини для сексуальних цілей, винний вчинив ще й інші

підготовчі дії (знайшов співучасників для виготовлення дитячої порнографії; підшукав приміщення для цього; створив інші умови для вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 152, 153, 155, 156, 301-1 КК України) і його дії були припинені на стадії готування до якогось із цих злочинів, кваліфікація має здійснюватись за сукупністю відповідної частини ст. 156-1 КК України та ч. 1 ст. 14 і тою статтею Особливої частини КК України, що передбачає злочин, до вчинення якого готувався винний;

3) коли дії винного припинено на стадії замаху на злочини, передбачені ст. 152, 153, 155, 156, 301-1 КК України, якщо їм передувало домагання дитини для сексуальних цілей, кваліфікувати дії винного слід за сукупністю ст. 156-1 КК України та відповідної частини статті 15 КК і тієї статті Особливої частини КК України, яка передбачає злочин, замах на вчинення якого мав місце;

4) якщо домагання дитини для сексуальних цілей передувало вчиненню закінчених кримінальних правопорушень, передбачених ст. 152, 153, 155, 156, 301-1 КК України, кваліфікувати дії винного також слід за сукупністю ст. 156-1 КК України та відповідної статті Особливої частини КК України (ст. 152, 153, 155, 156, чи 301-1 КК України).

Висновки. Основним безпосереднім об'єктом складу «Домагання дитини для сексуальних цілей» є суспільні відносини моральності; кримінально-правова норма, яка закріплює цей склад, була помилково розміщена в розділі IV Особливої частини КК України із порушенням такого критерію систематизації норм Особливої частини, як родовий об'єкт; додатковим об'єктом цього кримінального правопорушення є статева недоторканість дитини.

Об'єктивна сторона складу злочину «Домагання дитини для сексуальних цілей» сконструйована як формальний склад; характеризується двома обов'язковими суспільно не-

безпечними діями (пропозицією зустрічі та дією, спрямованою на те, щоб така зустріч відбулася); цей злочин вважається закінченим із моменту вчинення другого з них; спосіб вчинення цього діяння (використання інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій), не є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони даного складу злочину.

Суб'єктом злочину домагання дитини для сексуальних цілей є фізична, осудна особа, незалежно від статі, що досягла 18 років. Вирішення питання про кримінальну відповідальність суб'єкта злочину, що страждає на педофілію, залежить від того, чи визнається ця особа осудною (або обмежено осудною чи неосудною). Кримінальний закон не диференціює кримінальну відповідальність за такі домагання залежно від ознак суб'єкта. У той же час, вчинення такого роду діянь особами, які беруть участь у вихованні дітей, чи піклуванні про них, за ступенем суспільної небезпечності суттєво відрізняються від домагань, вчинених «загальними» суб'єктами. Тому видається обґрунтованою пропозиція про доповнення ст. 156-1 КК такою кваліфікуючою ознакою, як «вчинення членом сім'ї чи близьким родичем, або особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього».

Суб'єктивна сторона «Домагання дитини для сексуальних цілей» характеризується виною у формі прямого умислу та спеціальною метою – вчинення стосовно дитини будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій (ч. 1 ст. 156-1 КК України) або ж втягнення її у виготовлення дитячої порнографії (ч. 1 ст. 156-1 КК України). Віднесення цих двох видів мети до конструктивних ознак суб'єктивної сторони створює проблеми в правозастосовній практиці та призводить до різнотлумачень. Для єдності правозастосування запропоновано правила кваліфікації дій особи, яка вчинила домагання дитини для сексуальних цілей.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції): закон України від 18 лютого 2021 року № 1256-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1256-20#n24>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv#n1263>
3. Сенько В. Аналіз складу кримінального правопорушення за статтею 156-1 Кримінального кодексу України. *Науково-практичний журнал «Екологічне право»*. 2022. Випуск 3-4. С. 63–66. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-4-427-432>
4. Куковинець Д.О. Захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства в інтернеті в умовах пандемії Covid-19: до питання домагання дитини для сексуальних цілей. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. Випуск 42. С. 74–83. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2021-42-74>
5. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. За ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. Харків, 2020. 584 с.
6. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротська Конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#n91
7. Texte de la Convention en plusieurs langues. Ukrainien. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046e1df>
8. Convention du Conseil de l'Europe sur la protection des enfants contre l'exploitation et les abus sexuels (Convention de Lanzarote). URL: <https://rm.coe.int/la-protection-des-enfants-contre-l-exploitation-et-les-abus-sexuels-co/1680794e98>
9. Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention). URL: <https://rm.coe.int/protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse/1680794e97>
10. Порівняльна таблиця до проекту Закону України (реєстраційний № 3055) про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської Конвенції). Друге читання. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/443338>
11. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/50172>
12. Кримінальне право України і Англії: порівняльний аналіз (окремі питання Загальної частини): конспект лекцій для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» / уклад.: М. І. Панов, С. О. Харитонов, Ю. П. Дзюба та ін. 2-ге електрон. вид., перероб. та допов. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 144 с.
13. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за заг. ред. В.Я. Конопельського, В.О. Меркулової. Одеса : ОДУВС, 2021. 452 с.
14. Литвин А.С., Бугрик А.В., Дубіна М.П. Питання про грумінг та кримінальну відповідальність за нього. *Трибуна молодого науковця. Правова позиція*. Харків, 2022. №3 (36). С. 58–62. <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-3.12>
15. Тищенко А.Д. Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої недоторканості малолітніх: між законодавчим задумом і реальністю правозастосування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2025. № 2. С. 100–107. <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-2-14>
16. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 5 липня 2023 року у справі № 172/1359/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112146270>
17. Тищенко А.Д. Судова практика в справах про домагання дитини для сексуальних цілей. *Європеїзація кримінального права України: матеріали міжнародної наукової конференції (19 грудня 2024 року)*. Харків : Право, 2025. С. 360–365.
18. Вирок Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 15.11.2024 р. Справа № 473/4012/24. URL: <https://opendatabot.ua/court/123029038-ae0dd27a81788e9fde83f4f7670ca42b>

References:

1. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo implementatsii Konventsii Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva (Lantsarotskoi konventsii): Zakon Ukrainy [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Implementation of the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and

Sexual Abuse (Lanzarote Convention): Law of Ukraine] vid 18 liutoho 2021 roku № 1256-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1256-20#n24> [in Ukrainian].

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001 roku № 2341-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv#n1263> [in Ukrainian].

3. Senko, V. (2022). Analiz skladu kryminalnogo pravoporushennia za statteiu 156-1 Kryminalnogo kodeksu Ukrainy [Analysis of the composition of a criminal offense under Article 156-1 of the Criminal Code of Ukraine]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal «Ekologichne pravo» – Scientific and Practical Journal “Ecological Law”*, 3–4, 63–66. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-4-427-432> [in Ukrainian].

4. Kukovynets, D.O. (2021). Zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnogo nasylstva v interneti v umovakh pandemii Covid-19: do pytannia domahannia dytyny dlia seksualnykh tsilei [Protecting children from sexual exploitation and sexual abuse online during the Covid-19 pandemic: addressing the issue of child sexual abuse]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu – Issues of combating crime*, 42, 74–83. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2021-42-74> [in Ukrainian].

5. Tatsii, V.Ya., Tiutiuhin, V.I., & Borysov, V.I. (2020). Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk [Criminal Law of Ukraine: General Part: Textbook]. Kharkiv. 584 s.

6. Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnogo nasylstva (Lantsarotska Konventsiiia) [Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention)]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#n91 [in Ukrainian].

7. Texte de la Convention en plusieurs langues. Ukrainien [Text of the Convention in several languages. Ukrainian]. (n.d.). Retrieved from <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046e1df> [in French].

8. Convention du Conseil de l'Europe sur la protection des enfants contre l'exploitation et les abus sexuels (Convention de Lanzarote) [Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention)]. (n.d.). Retrieved from <https://rm.coe.int/la-protection-des-enfants-contre-l-exploitation-et-les-abus-sexuels-co/1680794e98> [in French].

9. Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention). (n.d.). Retrieved from <https://rm.coe.int/protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse/1680794e97> [in English].

10. Porivnialna tablytsia do proektu Zakonu Ukrainy (reiestratsiinyi № 3055) pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo implementatsii Konventsii Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnogo nasylstva (Lantsarotskoi Konventsii). Druhe chytannia [Comparative table to the draft Law of Ukraine (registration number 3055) on amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the implementation of the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention). Second reading]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/443338> [in Ukrainian].

11. Vysnovok Holovnoho naukovo-ekspertnoho upravlinnia Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo implementatsii Konventsii Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnogo nasylstva» [Opinion of the Main Scientific and Expert Department of the Apparatus of the Verkhovna Rada of Ukraine on the draft Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Implementation of the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse”]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/50172> [in Ukrainian].

12. Panov, M. I., Kharytonov, S. O., & Dziuba, Yu. P. et al. (2021). Kryminalne pravo Ukrainy i Anhlii: porivnialnyi analiz (okremi pytannia Zahalnoi chastyny): konspekt leksii dlia studentiv II kursu pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity haluzi znan 29 «Mizhnarodni vidnosyny» spetsialnosti 293 «Mizhnarodne pravo» [Criminal law of Ukraine and England: comparative analysis (separate questions of the General part): lecture notes for students of the 2nd year of the first (bachelor's) level of higher education in the field of knowledge 29 “International Relations” of the specialty 293 “International Law”]. 2-he elektron. vyd., pererob. ta dopov. Kharkiv: Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. 144 s. [in Ukrainian].

13. Konopelsko, V.Ya., & Merkulova, V.O. (2021). Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : pidruchnyk [Criminal law of Ukraine. General part: textbook]. Odesa : ODUVS. 452 s. [in Ukrainian].

14. Lytvyn, A.S., Buhryk, A.V., & Dubina, M.P. (2022). Pytannia pro hruminh ta kryminalnu vidpovidalnist za noho [The issue of grooming and criminal liability for it]. *Trybuna molodoho naukotsia. Pravova pozytsiia – Tribune of a young scientist. Legal position*, 3 (36), 58–62. <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-3.12> [in Ukrainian].

15. Tyshchenko, A.D. (2025). Yedynyi reiestr osib, zasudzhenykh za zlochyny proty statevoi nedotorkanosti malolitnykh: mizh zakonodavchym zadumom i realnistiu pravozastosuvannia [Unified register of persons convicted of crimes against the sexual integrity of minors: between legislative intent and the reality of law enforcement]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriia yurydychna – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Legal Series*, 2, 100–107. <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-2-14> [in Ukrainian].

16. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 5 lytnia 2023 roku u spravi № 172/1359/17. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Resolution of the Cassation Criminal Court of the Supreme Court of July 5, 2023 in case No. 172/1359/17. Unified State Register of Court Decisions.]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112146270> [in Ukrainian].

17. Tyshchenko, A.D. (2025). Sudova praktyka v spravakh pro domahannia dytyny dlia seksualnykh tsilei [Judicial practice in cases of child molestation for sexual purposes]. *Yevropeizatsiia kryminalnoho prava Ukrainy: materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (19 hrudnia 2024 roku) – Europeanization of criminal law of Ukraine: materials of the international scientific conference (December 19, 2024))*. Kharkiv : Pravo. S. 360–365. [in Ukrainian].

18. Vyroky Voznesenskoho miskraionnoho sudu Mykolaivskoi oblasti vid 15.11.2024r. Sprava № 473/4012/24 [Verdict of the Voznesenskyi City District Court of Mykolaiv Region dated 11/15/2024. Case No. 473/4012/24]. Retrieved from <https://opendatabot.ua/court/123029038-ae0dd27a81788e9fde83f4f7670ca42b> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 28.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 00.00.2026